

Är det meningslöst att rehabilitera?

Använd yxan inom sjukvården, utropar läkaren och civilekonomen Bo Kuritzén i en debattartikel i Dagens Nyheter. Syftet är att radikalt bringa ned sjukvårdens kostnader. Då duger inte principen att slå ut sparbetning över hela sektorn. En sådan osthjvelprincip leder bara till elände. Nej, ompröva i stället hela verksamheter och hugg bort dem som är klart ineffektiva, menar Kuritzén.

En verksamhet som med fördel skulle kunna starkt reduceras är enligt artikeln rehabiliteringen av långtidssjuka. Den verksamheten kostar åtskilliga miljarder men leder oftast ingen vart. En förkrossande del av dessa människor slutar ändå som sjukpensionärer eller socialfall, menar Kuritzén. "Sanningen är i stället att flertalet av dem som en gång slagits ut från arbetsmarknaden förblir utanför".

Och varför det. Jo, det är företagen som anställer. De har krav på effektiv och lönsam arbetskraft och det finns inte utrymme för människor med handikapp och mänskliga defekter. Som om inte det skulle räcka menar Kuritzén att åtskilliga långtidssjuka också saknar motivation att återgå i arbete och att det därför är meningslöst att kasta ut pengar på rehabilitering.

Så långt Bo Kuritzén. Och visst finns det långtidssjuka och funktionshindrade som tappar sugen när möjligheterna att få ett jobb som han eller hon kan klara av

tycks mikroskopiska. Men att generellt förklara detta med en bristande vilja att arbeta är för lättvindigt. Långtidssjuka är inte resursstarka personer med möjlighet att välja mellan sjukpension och arbete.

Den springande punkten är snarare bristen på arbetstillfällen. I dagens arbetsmarknadsläge är det naturligtvis svårt att lyckas med yrkesrehabilitering. Men att tro att dagens situation förblir permanent är att vara pessimistisk i överkant. Det var trots allt bara fem år sedan det rädde brist på arbetskraft, i varje fall inom storstadsområdena. Och även om det skulle dröja innan vi kommer dit igen, så är det angeläget att vi inte passivt accepterar att de människor som inte kan prestera en fullgod arbetsinsats lämnas vid sidan om. Det skulle leda till stora klyftor i samhället, något som vi redan är på väg att skapa.

Funktionshindrade t ex måste ges samma rätt till arbete som människor i gemen. I handikapputredningens slutbetänkande 1992 skissades ett förslag om hur detta skulle kunna åstadkommas efter mönster av en i USA 1980 genomförd lagstiftning, som innehåller vissa bestämmelser om sanktioner mot arbetsgivare som missgynnar funktionshindrade. (Americans with Disabilities Act, ADA). Förslaget har emellertid ännu inte realbehandlats.

Men medicinsk rehabilitering är inte enbart till för att bereda väg tillbaka till yrkeslivet. Skall rehabilitering därför betraktas som onödig. Nej, naturligtvis inte. Även små framsteg i tillfrisknandet höjer livskvaliteten för den som är drabbad även om det inte är tillräckligt för att gå vidare till ett arbete.

Detta inser nog Kuritzén också, eftersom han som avslutning på sin artikel poängterar att sjukvårdens resurser i första hand bör användas till att rädda människor till livet *och förbättra patientens livskvalitet*. Därmed polemiserar Kuritzén med sig själv och det förklarar nog också varför reaktioner mot artikeln i stort sett uteblivit.